

บทที่ 8

SMEs

พจนานุกรมการดำเนินงานด้านการตลาดของ SMEs

บทที่ 8

ผลการสำรวจการดำเนินงานด้านการตลาดของ SMEs

8.1 ประเด็นการสำรวจและกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นการสำรวจ

- ลักษณะการดำเนินงานด้านการตลาดของ SMEs
- กลยุทธ์และกิจกรรมด้านการตลาดของ SMEs
- ทักษะคนดีในการประกอบธุรกิจ และปัจจัยความสำเร็จ

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้ประกอบการ SMEs ภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ จำนวน 800 ตัวอย่าง โดยเป็น SMEs ที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย และพื้นที่ในภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 ราย

8.2 ข้อมูลพื้นฐานของฟุตอบแบบสำรวจ

ประเภทธุรกิจ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ ในธุรกิจประเภทต่างๆ เช่น ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ผู้ผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่ง และผู้ให้บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาบริการขนส่ง เป็นต้น

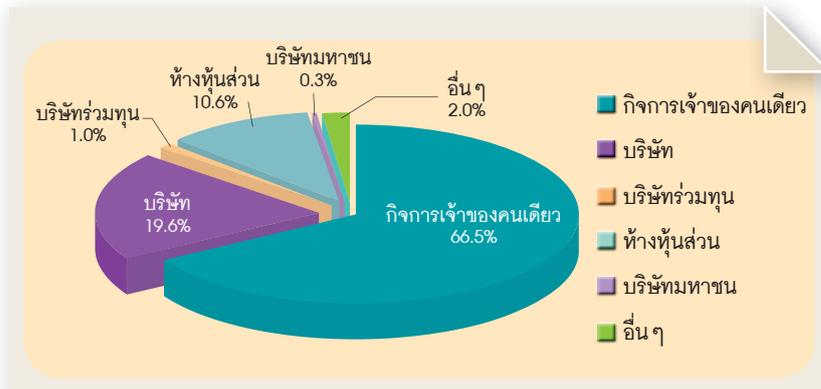
ตารางที่ 8.1 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	ร้อยละ
ภาคการผลิต	
อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	21.4
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	17.4
อุตสาหกรรมเครื่องเรือนและเฟอร์นิเจอร์	9.6
อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	8.3
อุตสาหกรรมอื่นๆ (ผลิตภัณฑ์ยาง ชิ้นส่วนอะไหล่ อุปกรณ์ก่อสร้าง ฯลฯ)	43.3
ภาคการค้า	
การค้าส่ง	37.2
การค้าปลีก	57.4
การค้าส่งและค้าปลีก	5.4
ภาคบริการ	
บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษา	40.5
การขนส่งและคลังสินค้า	15.2
ตัวแทนหรือนายหน้า	12.5
อื่นๆ	31.8

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สถานะการประกอบธุรกิจ สถานประกอบการ SMEs ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเจ้าของกิจการคนเดียว รองลงมาเป็นบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัดที่เหลือเป็นบริษัทร่วมทุน และอื่นๆ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน)

ภาพที่ 8.1 แสดงค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของกิจการ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จำนวนคนงาน ในกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจพบว่า มีจำนวนคนงานเฉลี่ย 10 คน ต่อสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการที่มีจำนวนคนงานน้อยที่สุดคือ 1 คน และสถานประกอบการที่มีจำนวนคนงานมากที่สุด คือ 200 คน

8.3 ลักษณะการดำเนินงานด้านการตลาดของ SMEs

8.3.1 ช่องทางการจำหน่ายสินค้าในประเทศ

จากการสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ร้อยละ 74.3 ใช้การติดต่อโดยตรงกับร้านค้าหรือลูกค้าที่รู้จักคุ้นเคยเป็นช่องทางสำคัญในการกระจายหรือจำหน่ายสินค้าและบริการในประเทศ การใช้ช่องทางการจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือ E - Commerce หรือผ่านบริษัทการค้าหรือตัวแทน (Inter Trader) ยังมีสัดส่วนน้อยเพียงร้อยละ 12.0 และ 10.6 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และช่องทางอื่นๆ เช่น การจำหน่ายหน้าร้าน การวางสินค้าในห้างสรรพสินค้า เป็นช่องทางการจำหน่ายสินค้าบ้างเช่นกัน

ตารางที่ 8.2 แสดงค่าร้อยละช่องทางการจำหน่ายสินค้าภายในประเทศ

ช่องทางการจำหน่ายสินค้าในประเทศ*	ร้อยละ
ร้านค้า / ลูกค้าที่คุ้นเคย	74.3
อินเทอร์เน็ตหรือ E - Commerce	12.0
บริษัทการค้าหรือตัวแทน	10.6
ช่องทางอื่นๆ	31.1

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมายเหตุ : * ผู้ประกอบการบางรายใช้มากกว่า 1 ช่องทาง

8.3.2 ช่องทางการส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ

ผู้ประกอบการ SMEs ใช้ช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปยังต่างประเทศค่อนข้างหลากหลาย กล่าวคือ อาศัยการติดต่อกับคนรู้จักหรือคนใกล้ชิด ประมาณร้อยละ 21.7 ใช้อินเทอร์เน็ตหรือ E - Commerce ร้อยละ 14.5 และใช้บริษัทการค้าหรือตัวแทนเพียงร้อยละ 10.4 รวมทั้งใช้ช่องทางอื่นๆ เช่น การจัดจำหน่ายผ่านลูกค้าเดิม การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และ Road Show เป็นต้น

ตารางที่ 8.3 แสดงค่าร้อยละช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปต่างประเทศ

ช่องทางการจำหน่ายสินค้าต่างประเทศ*	ร้อยละ
ติดต่อผ่านคนรู้จักคุ้นเคย	21.7
อินเทอร์เน็ตหรือ E - commerce	14.5
บริษัทการค้าหรือตัวแทน	10.4
ช่องทางอื่นๆ (ลูกค้าเดิม งานแสดงสินค้า Road Show)	58.7

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมายเหตุ : * ผู้ประกอบการบางรายใช้มากกว่า 1 ช่องทาง

8.4 กลยุทธ์และกิจกรรมด้านการตลาดของ SMEs

8.4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการตลาด

เพื่อส่งเสริมให้ SMEs มีโอกาสในการขยายตลาดหรือการเข้าถึงตลาดใหม่ๆ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนต่างๆ ได้มีแผนงาน / โครงการในการให้บริการเพิ่มขีดความสามารถด้านการตลาดและการจัดกิจกรรมสนับสนุนการขยายตลาดในหลายรูปแบบ เช่น การจัดงานแสดงสินค้า การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการได้เข้าร่วมงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขยายตลาด การให้บริการข้อมูลด้านการตลาดผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนการฝึกอบรมความรู้ด้านการตลาด ซึ่งจากการสำรวจพบว่า มีผู้ประกอบการจำนวนน้อยที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว โดยมีผู้ประกอบการร้อยละ 11.4 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการตลาดที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น และสำหรับผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการจัดงานแสดงสินค้า (Exhibition) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) การเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ (Road Show) การติดต่อนายหน้าเพื่อขายสินค้า เป็นต้น

ตารางที่ 8.4 ตัวอย่างกิจกรรมด้านการตลาดสำหรับ SMEs ของหน่วยงานต่างๆ

กิจกรรม/หน่วยงาน	สสว.	สอ. พณ.	สพว.	ธพว.	ธสน.	สสวท.	สมาคมการค้า	หน่วยงานอื่น ๆ
การจัดงานแสดงสินค้า (Exhibition)		●						
การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching)	●	●	●					●
การเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ (Road Show)	●	●						●
การให้ความรู้และฝึกอบรม	●	●	●	●	●	●	●	●
การสนับสนุนทางการเงิน / ค่าใช้จ่าย	●	●		●	●			
การให้บริการข้อมูลข่าวสาร	●	●	●	●	●	●	●	●

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

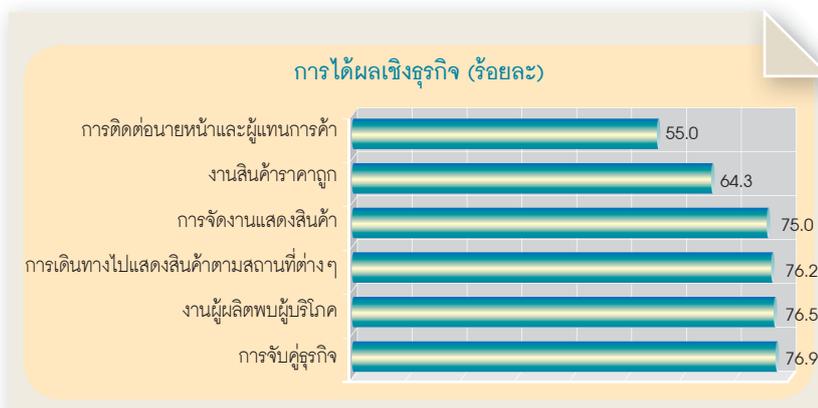
ตารางที่ 8.5 ประเภทของกิจกรรมด้านการตลาดที่ SMEs เข้าร่วม

กิจกรรม*	สัดส่วนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
การจัดงานแสดงสินค้า (Exhibition)	47.3
การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching)	22.5
การเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ (Road Show)	20.4
งานผู้ผลิตพบผู้บริโภค	17.8
กิจกรรมอื่นๆ (ของสมาคมต่างๆ)	17.2
การติดต่อนายหน้าและผู้แทนการค้า (Inter Trader)	15.6
งานสินค้าราคาถูก	12.8

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมายเหตุ : * ผู้ผลิตบางรายเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 1 กิจกรรม

สำหรับการได้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรมด้านการจับคู่ธุรกิจ การเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ การเข้าร่วมแสดงสินค้า และกิจกรรมผู้ผลิตพบผู้บริโภค ให้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าในระดับสูง สำหรับกิจกรรมอื่น เช่น งานสินค้าราคาถูก การติดต่อนายหน้าเพื่อขายสินค้า ให้ผลสำเร็จในระดับปานกลาง

ภาพที่ 8.2 แสดงร้อยละการได้ผลเชิงธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

8.4.2 การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการค้า การแข่งขันทางธุรกิจ

ในประเด็น การได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันทางธุรกิจ พบว่าผู้ประกอบการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายๆ แหล่ง โดยได้รับจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาเป็นโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หอการค้าจังหวัด เว็บไซต์ของภาคเอกชน ธนาคารพาณิชย์ สมาคมการค้า เว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐ บริษัทร่วมทุนฯ ธนาคารพัฒนา SMEs และอื่นๆ เช่น ลูกค้า ตัวแทนขายของบริษัท และบริษัททำการสำรวจเอง เป็นต้น

ตารางที่ 8.6 แสดงแหล่งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมเพื่อสนับสนุน SMEs

แหล่งข้อมูลข่าวสารกิจกรรมเพื่อสนับสนุน SMEs	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	40.7
โทรทัศน์	35.7
อื่น (ลูกค้า ตัวแทนขายของบริษัท และบริษัทสำรวจเอง)	34.8
อินเทอร์เน็ต	30.6
เว็บไซต์ของภาคเอกชน	8.8
สมาคมการค้า	8.3
ธนาคารพาณิชย์	8.3
หอการค้าจังหวัด	6.9
เว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ	6.9
บริษัทร่วมทุนฯ	3.9
ธนาคารพัฒนา SMEs	3.7

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

8.4.3 การมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นในประเทศและต่างประเทศ

ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่มีเครือข่ายหรือการเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นในประเทศไทยมีเพียงส่วนน้อย (ไม่ถึงร้อยละ 15.0) เท่านั้นที่มีเครือข่ายในประเทศ ส่วนเครือข่ายต่างประเทศยิ่งมีน้อยมาก (ประมาณร้อยละ 5.0) อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการที่มีเครือข่ายนั้นมีเพียงบางส่วน (ไม่ถึงร้อยละ 10.0) ที่เคยได้รับความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากเครือข่ายหรือธุรกิจ

8.4.4 การได้รับความช่วยเหลือด้านการตลาดจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึงบริการด้านการตลาด ทั้งของหน่วยงานของรัฐบาลหรือเอกชน โดยมีผู้ประกอบการไม่ถึงร้อยละ 12.0 ที่ตอบว่าเคยได้รับความช่วยเหลือด้านการตลาดจากหน่วยงานของรัฐบาลหรือเอกชน

ตารางที่ 8.7 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับความช่วยเหลือด้านการตลาดจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

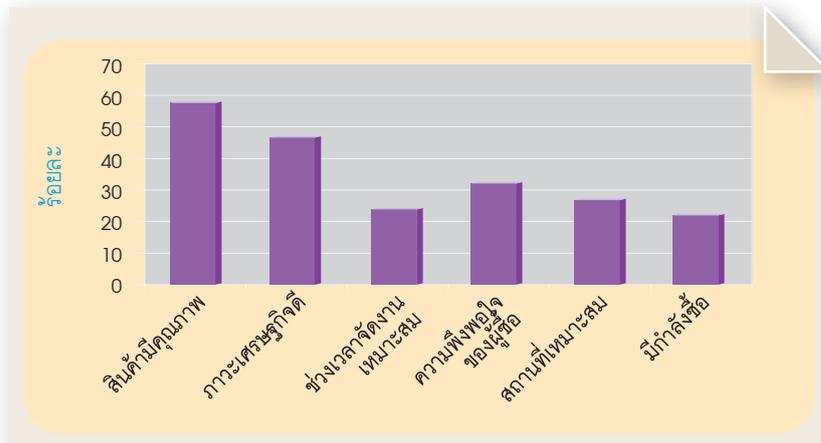
การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลหรือเอกชน	ร้อยละ
ไม่ได้รับความช่วยเหลือ	88.9
ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ	7.3
ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานเอกชน	3.9

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

8.4.5 ปัจจัยของความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ

ข้อค้นพบองค์ประกอบของความสำเร็จของธุรกิจที่ผู้ประกอบการคิดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดในการเข้าถึงตลาด คือการที่สินค้ามีคุณภาพดีกว่าคู่แข่ง รองลงมาคือภาวะเศรษฐกิจ ทำเลที่ตั้งร้านมองเห็นง่าย (อยู่หัวมุม อยู่บริเวณหน้างาน) เจ้าหน้าที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการแนะนำสินค้า ให้การช่วยเหลือ สินค้ากำลังเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ สถานที่จัดงานเหมาะสม (เดินทางสะดวก ง่าย) ช่วงเวลาจัดงานเหมาะสม (สิ้นเดือนเทศกาล โอกาสพิเศษ) และผู้เข้าชมงานหรือสินค้ามีกำลังซื้อ (มีเงิน) ตามลำดับ

ภาพที่ 8.3 แสดงปัจจัยของความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

8.5 มุมมองของผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจของตน

8.5.1 จุดเด่นและจุดอ่อนของธุรกิจ

จากการสอบถามถึงจุดเด่น จุดอ่อนของธุรกิจ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าธุรกิจของตนมีจุดเด่นที่สินค้ามีคุณภาพดีในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 75.4) รองลงมาคือ มีความหลากหลายรูปแบบ ราคาถูกกว่าคู่แข่ง มีกิจกรรมส่งเสริมการขายอยู่เสมอ ช่องทางในการจำหน่ายสินค้าหลากหลาย มีตัวแทนจำหน่ายจำนวนมาก ทำเลที่ตั้งดี ตลอดจนสินค้ามีชื่อเสียงดี ตามลำดับ

8.5.2 ปัจจัยสำคัญสำหรับการเติบโต

ปัจจัยสำคัญสำหรับการเติบโตที่มีผลต่อความสำเร็จด้านการตลาดมากที่สุดคือ ความเชื่อมโยงวิสาหกิจภายในประเทศกับบริษัทในต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทในการแข่งขันของ SMEs นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายยังมีบทบาทที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ถึงการพัฒนาของ SMEs ในส่วนอื่นๆ ของโลก การนำความรู้และวิธีการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้จะทำให้ทราบถึงนวัตกรรมใหม่ๆ ในการทำธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีในทุกๆ ด้านและการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากสำหรับการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบัน โดยรัฐบาลจำเป็นต้องมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นผู้นำและสนับสนุนภาคธุรกิจโดยอาศัยหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาเป็นหน่วยงานสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง การจำหน่ายสินค้าหลากหลาย มีตัวแทนจำหน่ายจำนวนมากทำเลที่ตั้งดี ตลอดจนสินค้ามีชื่อเสียงดี ตามลำดับ

8.5.3 การพัฒนาตนเองสู่การส่งออกของ SMEs

การพัฒนาตนเอง การเพิ่มขีดความสามารถในการทำธุรกิจหรือการส่งออกนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้บริหารควรต้องดำเนินการให้ตนเองมีความรู้ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด รองลงมาคือ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ ต้องกล้าเสี่ยง อดทน กระตือรือร้น และผู้บริหารต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นตามลำดับ

นอกจากนั้น ถ้ามองด้านพนักงานเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการทำธุรกิจหรือการส่งออก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าพนักงานต้องมีทักษะ อดทน พุ่มเพ รองลงมาคือ ต้องมีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะเรียนรู้ในการทำงาน เสียสละและซื่อสัตย์ มีความจงรักภักดีต่อองค์กร และต้องมีการฝึกอบรมพนักงานอยู่เป็นประจำ เทคโนโลยีการผลิตและการสื่อสาร

8.5.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ

ผลจากการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พบว่า ผู้ประกอบการได้ระบุถึงจุดอ่อนหรือข้อเสียของการประกอบการของตนเองในหลายๆ ประเด็นดังนี้ คือ สิ่งที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ การขาดแคลนเงินทุนในการขยายกิจการ รองลงมาคือ ช่องทางการจำหน่ายสินค้าไม่ทั่วถึง งบประมาณในการโฆษณาไม่เพียงพอ มีตัวแทนจำหน่ายจำนวนน้อย สินค้ามีรูปแบบให้เลือกน้อย ราคาแพงกว่าคู่แข่ง คุณภาพด้อยกว่าคู่แข่ง

สำหรับปัจจัยภายนอกที่ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การเมืองไม่มีเสถียรภาพ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการค้าบ่อยๆ ภาษีนำเข้าและส่งออกมีอัตราสูงเกินไป การมีคู่แข่งจำนวนมาก

8.5.5 การสนับสนุนที่ต้องการจากภาครัฐ

ส่วนความต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและการขยายกิจการ รองลงมาคือ แสวงหาตลาดที่เหมาะสม เพื่อการจำหน่ายของแต่ละผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือด้านการให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุน การช่วยเหลือด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การแสวงหาและขยายความร่วมมือด้านการค้าระหว่างประเทศ การปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการทำธุรกิจส่งออก ที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การยกเลิกภาษี การลดค่าธรรมเนียมต่างๆ และการให้ความรู้เรื่องการส่งออก

8.6 ปัจจัยชี้ความสำเร็จของมาตรการส่งเสริม SMEs ด้านการตลาด

8.6.1 มาตรการด้านการรักษาตลาดเดิม

กิจกรรมการให้ความช่วยเหลือทางด้านการรักษาตลาดเดิมถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อผู้ประกอบการในอันที่จะทำให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ในอนาคต โดยกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วย การส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้าหรือการสร้างภาพลักษณ์ให้กับตัวสินค้า

1) การเข้าถึงบริการด้านการรักษาตลาดเดิมของผู้ประกอบการ พบว่า มีอัตราการเข้าถึงบริการของภาครัฐในด้านนี้น้อยมากเพียงร้อยละ 5.0 ซึ่งเกิดจากการที่ผู้ประกอบการยังไม่ได้ตื่นตัว ยังไม่ตระหนักถึงข้อดีหรือประโยชน์ที่จะได้รับ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร และการที่ผู้ประกอบการไม่ทราบข้อมูลข่าวสารของการให้คำแนะนำ หรือหน่วยงานที่ให้บริการอาจใช้เทคโนโลยีในการออกแบบซึ่งผู้ประกอบการไม่มีพื้นฐานและไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี

2) ความคุ้มค่าของบริการ สำหรับผู้ประกอบการใหม่ที่ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการแนะนำการออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้าเห็นว่าได้ผลคุ้มค่า เนื่องจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจจริงได้ และได้ผลดีสำหรับธุรกิจใหม่ที่เพิ่งจะดำเนินการและยังไม่มีแนวคิดด้านการออกแบบ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมานานโดยเฉพาะธุรกิจด้าน Life Style บางส่วนยังมีความเห็นว่าบริการในด้านนี้ของภาครัฐไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรที่ให้คำแนะนำไม่มีประสบการณ์จริงในการทำธุรกิจและสิ่งที่ได้รับคำแนะนำมาเป็นรูปแบบที่ผู้ผลิตทำมาแล้วในอดีต รวมทั้งขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานล่าช้าเกินไป

8.6.2 มาตรการด้านการขยายตลาดใหม่

การขยายตลาด เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ จัดให้มีขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การจำหน่ายสินค้าและกระจายสินค้าไปให้ได้มากที่สุด โดยรวมถึงความสามารถในการขยายขอบเขตหรือพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้า อาทิ การจัดให้มีการสนับสนุนเกี่ยวกับการปรับปรุง การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่ง (Logistics) การส่งเสริมการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ การเชื่อมโยงและเกาะกลุ่มธุรกิจ และการได้รับโอกาสในการจัดจำหน่ายสินค้าให้กับหน่วยงานของรัฐบาล โดยกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการดังกล่าวข้างต้นมีหลายองค์กรที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

1) การเข้าถึงบริการด้านการขยายตลาดของผู้ประกอบการ พบว่า มีผู้ประกอบการจำนวนไม่ถึงหนึ่งในสี่ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมาก โดยมีสาเหตุมาจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ชัดเจนว่ากิจกรรมการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายจะช่วยขยายตลาดได้อย่างไร

รวมตัวกันแล้วดีอย่างไร หน่วยงานภาครัฐต้องให้แนวคิดด้านการบริหารธุรกิจสมัยใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความชัดเจนในผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับในระยะสั้นและในระยะยาวต่อไป

2) สำหรับผลที่ได้รับจากการเข้าถึงบริการด้านการขยายตลาดของผู้ประกอบการ พบว่า ได้ผลคุ้มค่าที่มีโอกาสได้จำหน่ายสินค้าให้กับหน่วยงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสามารถจำหน่ายสินค้าได้ในปริมาณมากและได้รับเงินค่าสินค้าแน่นอน แต่ยังมีติดขัดปัญหาเรื่องการเบิกเงินล่าช้า บางแห่งข้ามากทำให้ธุรกิจขาดเงินทุนหมุนเวียนในระบบ กลายเป็นอุปสรรคในการขยายกิจการ

8.6.3 มาตรการการให้ความรู้และการฝึกอบรมด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ SMEs

การช่วยเหลือด้านการให้ความรู้ และการฝึกอบรมด้านการตลาด ให้แก่ผู้ประกอบการ เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจและจัดให้มีขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยคาดหวังว่ากิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ประกอบการใหม่มีความรู้มากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาธุรกิจได้ ในขณะที่ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมาแล้วก็สามารถติดตามความรู้ วิธีการใหม่ๆ ในการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อนำไปพัฒนาตัวเองได้

1) การเข้าถึงบริการด้านการให้ความรู้และการฝึกอบรมในด้านการตลาดและการจัดการธุรกิจ มีอัตราสูงกว่าการได้รับความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ แต่ก็ยังนับว่าน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือใดๆ เลยจากหน่วยงานของภาครัฐโดยคิดเป็นร้อยละ 88.9

2) ผลที่ได้รับจากบริการด้านการให้ความรู้ การฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ได้ผลค่อนข้างคุ้มค่า โดยผู้ประกอบการให้เหตุผลว่าทำให้ตนเองทราบข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ (การจัดการ การตลาด การทำบัญชี วิธีสต็อกสินค้า) นักธุรกิจบางรายกล่าวว่าเมื่อเข้ารับการอบรมแล้ว ทำให้มีแนวคิดการจำหน่ายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต จึงได้จัดทำเว็บไซต์ขึ้น และพบว่ามียอดขายเพิ่มขึ้น และได้รับคำสั่งซื้อจากลูกค้ารายใหม่

8.6.4 มาตรการด้านฐานข้อมูลทางการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำธุรกิจของ SMEs

ฐานข้อมูลทางการตลาดเพื่อการตัดสินใจในการทำธุรกิจ พบว่า ที่จัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่ต้องการสืบค้นข้อมูลทางการค้า การลงทุน การแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด ข้อมูลที่มีความทันสมัยและจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่มีความชำนาญในการนำเสนอและมีการวิเคราะห์ข้อมูลในมุมมองที่ให้ประโยชน์ต่อการทำธุรกิจ การลงทุน และให้ผู้ประกอบการ สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ

1) อัตราการเข้าถึงบริการด้านฐานข้อมูลทางการตลาด ร้อยละ 11.3 ซึ่งน้อยกว่าอัตราการเข้าถึงบริการด้านความรู้และการฝึกอบรม ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนและจูงใจให้ทราบข้อดีของการมีข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการค้า เศรษฐกิจและแนวโน้มทางการตลาด ผู้ประกอบการบางรายไม่มีค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงหรือซื้อข้อมูล บางหน่วยงานมีขั้นตอนยุ่งยากในการขอข้อมูลหรือเอกสาร ทำให้ผู้ประกอบการไม่สนใจในการขอรับความช่วยเหลือ แต่จะแสวงหาข้อมูลจากสื่ออื่นๆ หรือองค์กรอื่น และในบางครั้งข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานของรัฐไม่ทันสมัย ใช้เพื่อการวางแผนธุรกิจล่วงหน้าไม่ได้ จึงไม่สนใจความช่วยเหลือดังกล่าว

2) ผลที่ได้รับจากบริการด้านฐานข้อมูลทางการตลาด พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากเห็นว่า มีประโยชน์ โดยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ในตลาด

8.6.5 มาตรการการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกด้านตลาด อาทิ ศูนย์กระจายสินค้า ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ติดต่อธุรกิจ

การให้ความช่วยเหลือในประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มต้นทำธุรกิจหรือนักธุรกิจที่มีเงินลงทุนน้อยได้มีโอกาสในการจำหน่ายสินค้าในสถานที่ที่หน่วยงานสนับสนุนและจัดไว้ให้เพื่อใช้เป็นพื้นที่พบปะระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ขายด้วยกัน

1) การเข้าถึงบริการ ด้านโครงสร้าง ศูนย์ธุรกิจ ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์แสดงสินค้าของผู้ประกอบการมีอัตราที่ต่ำมากเพียงร้อยละ 7.3

2) ผลที่ได้รับจากบริการ ด้านโครงสร้าง ศูนย์ธุรกิจ ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์แสดงสินค้าพบว่าคุ้มค่า เนื่องจากธุรกิจสามารถกระจายสินค้าได้มากขึ้น ได้ลูกค้าใหม่เพิ่มมากขึ้น และอาจได้รับคำสั่งซื้อจากนักธุรกิจคนอื่นซึ่งมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะของธุรกิจที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

8.6.6 มาตรการการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า อาทิ การจัดงานแสดงสินค้าไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนช่องทาง การจัดจำหน่ายผ่านระบบ E-Commerce

การให้ความช่วยเหลือในประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการที่เริ่มต้นทำธุรกิจหรือนักธุรกิจที่มีเงินลงทุนน้อยได้มีโอกาสในการจำหน่ายสินค้าในสถานที่ที่หน่วยงานสนับสนุนและจัดไว้ให้เพื่อใช้เป็นพื้นที่พบปะระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ขายด้วยกัน การเข้าถึงบริการด้านโครงสร้าง ศูนย์ธุรกิจ ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์แสดงสินค้าของผู้ประกอบการมีอัตราที่ต่ำมากเพียงร้อยละ 7.3 และผลที่ได้รับจากบริการด้านโครงสร้าง ศูนย์ธุรกิจ ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์แสดงสินค้าพบว่าคุ้มค่า เนื่องจากธุรกิจสามารถกระจายสินค้าได้มากขึ้น ได้ลูกค้าใหม่เพิ่มมากขึ้น และอาจได้รับคำสั่งซื้อจากนักธุรกิจคนอื่นซึ่งมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะของธุรกิจที่เป็นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

1) การจับคู่ทางธุรกิจ : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนี้ค่อนข้างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเป้าหมาย คือ การช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการได้มีโอกาสแสวงหาธุรกิจที่สามารถเกื้อหนุนกันได้ในแง่ของการแบ่งปันทรัพยากร การผลิต การรับช่วงการผลิต เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจมีประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 22.5) เท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแสดงสินค้า (ร้อยละ 47.3) ความคุ้มค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ธุรกิจ พบว่าการจับคู่ธุรกิจได้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าสูง (ร้อยละ 76.9) และการร่วมงานผู้ประกอบการประสบความสำเร็จร้อยละ 66.7

2) **การติดต่อขายหน้าหรือบริษัทการค้า** เหมาะสำหรับธุรกิจที่ไม่มีความชำนาญในการจัดจำหน่ายสินค้า โดยการขายสินค้าผ่านหน้าทำให้ธุรกิจไม่ต้องกังวลเรื่องการตลาดและได้บุคลากรที่มีความชำนาญด้านตลาดทำตลาดเพื่อจำหน่ายและกระจายสินค้าไปได้อย่างกว้างขวาง การเข้าร่วมกิจกรรมการติดต่อขายหน้ามีน้อยมากเพียงร้อยละ 15.6 สาเหตุที่ไม่ค่อยนิยมเข้าร่วมกิจกรรมการติดต่อขายหน้าเพราะคิดว่าขายเองจะได้กำไรมากกว่าการขายผ่านหน้า แต่ในบางโอกาสการส่งสินค้าไปจำหน่ายด้วยตนเองอาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าการติดต่อขายหน้า และความคุ้มค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมการติดต่อขายหน้า พบว่าการติดต่อขายหน้าเพื่อจำหน่ายสินค้าได้ผลในเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.0) และประสบความสำเร็จร้อยละ 63.6

3) **กิจกรรมการแสดงสินค้า** มีผู้ประกอบการที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแสดงสินค้าเกือบร้อยละ 47.3 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้ง่ายกว่ากิจกรรมในรูปแบบอื่น และความคุ้มค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแสดงสินค้าพบว่าได้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าร้อยละ 75.0 และผู้ประกอบการได้รับความสำเร็จร้อยละ 78.6

4) **กิจกรรมการเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ (Road Show)** การเข้าร่วมกิจกรรม Road Show ของผู้ประกอบการส่งออก คือ ร้อยละ 20.4 และผู้ประกอบการร้อยละ 76.2 เห็นว่าการเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ พบว่าได้ผลเชิงธุรกิจหรือมีความคุ้มค่า

ผลสรุป จากการสำรวจรูปแบบการดำเนินงานด้านการตลาดและการเข้าถึงบริการส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดในรูปแบบเดิม (Traditional) ใช้ช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่านผู้แทนจำหน่ายหรือร้านค้าที่รู้จักคุ้นเคยมากกว่าการจำหน่ายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือบริษัทการค้า โดยมีผู้ประกอบการ SMEs เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการส่งเสริมการตลาดที่ภาครัฐให้บริการ และสำหรับผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการจัดงานแสดงสินค้า (Exhibition) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) การเดินทางไปแสดงสินค้า

ตามสถานที่ต่างๆ (Road Show) การติดต่อนายหน้าเพื่อขายสินค้า เป็นต้น สำหรับการได้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมด้านการจับคู่ธุรกิจ การเดินทางไปแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ การเข้าร่วมแสดงสินค้า และกิจกรรมผู้ผลิตพบผู้บริโภค ให้ผลเชิงธุรกิจหรือความคุ้มค่าในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ SMEs มีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเข้าถึงตลาด คือ การที่สินค้ามีคุณภาพดีกว่าคู่แข่ง รองลงมา คือ ภาวะเศรษฐกิจหรือกำลังซื้อของผู้บริโภค ทำให้ที่ตั้งหรือสถานที่จำหน่ายที่เหมาะสม ความนิยมในสินค้าประเภทนั้น ตลอดจนความเชี่ยวชาญในการแนะนำสินค้า ตามลำดับ ผลจากการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค พบว่าผู้ประกอบการได้ระบุถึงจุดอ่อนหรือข้อเสียของการประกอบการของตนเองในหลายๆ ประเด็นดังนี้ คือ สิ่งที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ การขาดแคลนเงินทุนในการขยายกิจการ รองลงมา คือ ช่องทางในการจำหน่ายสินค้าไม่ทั่วถึง งบประมาณในการโฆษณาไม่เพียงพอ มีตัวแทนจำหน่ายจำนวนน้อย สินค้ามีรูปแบบให้เลือกน้อย ราคาแพงกว่าคู่แข่ง คุณภาพด้อยกว่าคู่แข่ง

สำหรับปัจจัยภายนอก ที่ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจได้แก่ ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การเมืองไม่มีเสถียรภาพ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการค้าบ่อยๆ ภาษีนำเข้าและส่งออก มีอัตราสูงเกินไป การมีคู่แข่งจำนวนมาก ส่วนความต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและการขยายกิจการ รองลงมา คือ แสวงหาตลาดที่เหมาะสมเพื่อการจำหน่ายของแต่ละผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือด้านการให้คำแนะนำ ปกป้องเกี่ยวกับการลงทุน การช่วยเหลือด้านการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การแสวงหาและขยายความร่วมมือด้านการค้าระหว่างประเทศ การปลูกฝังแนวความคิดเรื่องการทำธุรกิจส่งออกที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การยกเลิกภาษี การลดค่าธรรมเนียมต่างๆ และการให้ความรู้เรื่องการส่งออก